

Богојављенско писмо

Богојављење је дан када се отварају небеса и Дух Свети, као голуб, слеће, доносећи нам поруку: “Ово је син мој љубљени који је по мојој вољи”.

О Богојављењу се предвиђа судбина дома. Тога дана домаћин гледа кроз кобилицу и погађа каква ће срећа у кући у наступајућој години бити. Давне, 1894. године, по Богојављењу, загледан у кобилицу Србије, конзул Бранислав Нушић, шаље писмо, конзулски извештај, из Приштине, своме владару Александру Обреновићу, адресиран на Министарство иностраних дела. Бележећи мржњу бунтовних Арнаута из Дренице, према Србији, као последицу успешне аустроугарске пропагандне капање, да ће турски цар Косово на поклон српском краљу дати, говорећи о Албанцима, у даљем тексту подсећа: “Ми их познајемо само по дописима из новина, по зулумима, али их не познајемо као компактну масу, чврсто организовану племенским животом. Арнаути су елемент сродан нама. (Интересантно је овде рећи, да је Сима Лозанић, тадашњи министар иностраних дела Србије, иза ове реченице ставио велики знак питања.) Дакле, Арнаути су елемент сродан нама Србима; сродан по природи, по особинама, по типу, по животу. Ми смо најпозванији да му се приближимо, а ми, канда од свих који су с њима у ма каквом додиру, остајемо ипак најдаље. После десет година, можда, ми ћемо ту нашу немарност сматрати као кобну грешку и бацићемо је на врат тада проошлости, односно садашњости. Ја сам више пута у извештајима приштаинског конзулата износио потребу везе са Арнаутима али ме никада није могло умирити то што сам се ја само својој свести одужио тиме. Извините ме, Господине Министре, што ћу и где и код год наћем прилике, понављати то исто.” Није срамота на тренутак заћутати пред овим речима и признати колосалну грешку што нисмо, бар тада, озбиљно схватили Нушића, а не само као маштовитог комедиографа; јер, колико год му веровали гледајући његове драме, да смо то ми, наше нарави и глупости, толико смо у његове мудре и пророчанске речи, када је у питању Косово сумњали... То нам се, ево, и до данашњег дана обија о главу. Гледано из светлости Богојављења 2002 године ја не сумњам да би Нушић много боље прошао као политичар, да је попут оног римског сенатора, Марка Порција Катона, непрекидно понављао “Цетерум цензео Арнаутем есе делендам”. Славило би га свеколико српство на челу са свим његовим јунацима. Далековиди Нушић није своју дипломатску му91 дрост мешао са комедиографским талентом; сагледао је и разумео оно што ће се касније претворити у кокошије слепило српске политике. Цену тога слепила сада знамо.

Бранислав Нушић припада књижевницима који се нису прославили само литерарним делом него и животом. Живео је дуго и интензивно. Био је бунтовник, ратник, револуционар, критичар и поданик четири српска владара. Пропутовао је својим пером кроз све књижевне родове; од новинских цртица, преко приповедака, песама, драма, есеја и путописа, па све до романа, оставивши за собом грандиозно дело саздано до скоро хиљаду цртица и приповедака, преко четрдесет драма и једночинки, романа, све сабрано у 25 књига целокупних дела у издању Геце Кона. У књижевност је ушао на крају једног и почетку другог столећа, као припадник бунтовне генерација писаца. Оно што је за многе српске писце остало само парола, младалачки протестни гест, Нушићу је постало животна судбина. Исмејавање, иронија и отпор према малограђанском друштву, које је распето између власти и масти, његов је радикални и револуционарни став и поглед на свет. Он је стварао литературу интензивније него многи јер је у њој и живео. О томе

нам сведочи његов живот. Он из талогa баналног и обичног, свекодневног живота бира бисере хумора и гротескне комике. Захваљујућ и хумористично узвишеном, нушићевском велтаншаунгу, ствари се појављују такве какве јесу, ситне, неугодне, обичне, лишене патоса и лажног претварања. Његов израз налик је на дечији узвик из Андерсенове бајке: Цар је го!

Данас, на 64-годишњицу Нушићеве смрти, када својим присуством одајемо пошту великану српског позоришта, каакве ли ироније, писац који је за живота само нападан и оспораван, а никако награђиван, доживео је посмртно да најпрестижнија награда за драмску литературу носи његово име. Рекло би се, типично нушићевска ситуација. Слава му! На Нушићевом гробу 19. 01. 2002, на парастосу који Удружење драмских писаца Србије организује сваке године на дан Нушићеве смрти.

На Нушићевом гробу 19. 01. 2002, на парастосу који Удружење драмских писаца Србије организује сваке године на дан Нушићеве смрти.